

Buổi Chiều Ở Québec

Nguyễn Nhung

Chuyến xe khởi hành từ Montréal lúc ban trưa, bầu trời âm u như tin dự báo thời tiết cho biết suốt tuần là những cơn mưa dai dẳng. Mùa hè ở đây ngắn ngủi, khí hậu giống như mùa Xuân ở phương Nam, chỉ có ba tháng cho cây và hoa nằm ngủ trong tuyết bưng thức dậy, chờ cơn nắng mới là nảy mầm vươn lên hồi hả như sợ không có cơ hội để khoe sắc. Cây xanh lá biếc, hoa khoe sắc rực rỡ như tuổi đẹp nhất của người đàn bà, đẹp một cách khác thường để mùa Xuân ấm áp chuyển tiếp qua một mùa hè nồng nàn hương sắc.

Mưa và mặt trời như chơi trò cút bắt với nhau, khi xe dần ra khỏi thành phố Mông Lê An (Montréal) trực chỉ hướng Québec. Từ Montréal đến Québec City khoảng 150 miles, đây là thủ phủ của tỉnh Québec, dân số độ chừng trên 400.000. Hai bên đường bằng phẳng như hầu hết những con đường ở Gia Nã Đại, đồng cỏ và đồng cỏ, chen lẫn những ruộng bắp hay lúa mạch xanh rờn, làng mạc là những mái nhà thưa thớt xen lẫn với rừng phong, đôi khi có một căn nhà chên vênh nằm trên đồi trên rừng thông, thoai thoải một con đường xuôi xuống những cánh rừng thưa mênh mông.

Bây giờ là mùa hè nên rừng cây xanh biếc, khách phương xa có thể tưởng tượng ra một khung cảnh mùa Đông kéo dài cả nửa năm trên xứ sở này, rừng cây và cánh đồng sẽ có lúc chỉ là một giải trắng xoá mênh mông đến vô tận.

Chiếc xe Van 7 chỗ ngồi thật rộng và thoải mái cho 6 người đi, vang rân tiếng cười và chuyện trò không dứt nên quên đi con đường dài với một bầu trời mây khá âm đạm khi nắng khi mưa. Qua bao nhiêu thị tứ nhỏ và làng mạc nằm rải rác ven đường, thỉnh thoảng phong cảnh lại điễm vào những mái nhà ngói đỏ, chen lẫn với rừng phong, dải núi thấp mờ xa ẩn hiện trong mưa mù mịt. Đây là những cơn mưa bất chợt trên quãng đường dài, rồi có lúc mặt trời lại hé ra làm sáng hẳn một góc trời phía trước.

Qua một nhịp cầu mà dưới kia là nhánh nhỏ của dòng sông Lawrence chảy về đây, nước cạn đỏ qua ghềnh đá sỏi bọt trắng như thác nước. Cuối cùng thì cũng sắp vào thành phố Québec, mưa nặng hạt khiến phố xá ướt sũng trong mưa. Khách phương xa có cảm tưởng vừa ở quê ra tỉnh chơi, xe sắp vào bến đậu mà phố xá lại buồn thiu buồn chảy, đường phố ướt át khiến lòng thôi háo hức.

Khi xe lăn bánh vào lòng thành phố Québec bằng con đường 175 để đi vào khu Québec cổ, hai bên đường ẩn hiện phố xá sau hàng cây ven đường rữ rượi trong mưa, lúc ấy mới cảm nhận được cái buồn trầm lắng ẩn giấu trong hồn xưa Québec. Mưa vẫn rơi, cơn mưa thưa khiến trời tối hẳn lại, lờ mờ là những quán cà phê giăng giăng ánh đèn mờ, lẫn vào những bóng cây thấp ướt sũng trong mưa, vài giỏ hoa treo lủng lẳng bên hiên nhà làm tăng thêm nét lãng mạn cho chiều mưa Québec. Càng đi vào khu phố cổ, càng thấy nhiều nhà thờ, chắc không nơi nào nhiều nhà thờ và lâu đài cổ kính như ở Québec. Những tháp chuông vút cao vươn lên bầu trời xám nhạt, những mái nhà thấp xen lẫn với cây xanh, chen lẫn nhau tạo thành một bức họa cổ xưa, mà người xem còn hình dung ra tiếng vó ngựa lộp cộp trên những nẻo đường muôn năm cũ.

Nếu cho rằng Québec cổ là một Paris thu nhỏ cũng vẫn được, nào khách bộ hành, nào quán cà phê, nào những lăng hoa dưới mái hiên phố nhỏ gợi nhớ một Paris có một nền văn hoá cổ điển rất lãng mạn. Tuy là một ngày mưa nhưng du khách đổ về đây khá đông dù không phải là cuối tuần, bởi vì mùa hè năm nay là kỷ niệm thành phố cổ này được 400 tuổi, kể từ khi nhà thám hiểm Samuel de Champlain khám phá ra Québec ngày 13 tháng 7 năm 1608. Với nhân số ít ỏi đầu tiên đặt chân đến đây chỉ có 72 người, ông đã được xem là vị Thống Đốc đầu tiên của Canada.

Xe tiến thẳng vào đại lộ René Lévesque, gặp đường Honoré Mercier là đã nhìn thấy toà nhà Quốc Hội Québec, mưa tự nhiên ngớt hạt và đã thấy từng đoàn du khách lũ lượt ra vào thăm viếng. Đi tìm một chỗ đậu xe cũng khá vất vả, loanh quanh một lúc thì thấy một con đường khá dốc mang tên D' Autevil, phía sau con đường là công viên De L'Esplanade, lui vào phía trong dưới bóng cây là chân dung những bức tượng đồng đen. Xe tìm được chỗ đậu, một người nhanh nhẩu chạy lại bức tượng đồng trước mặt rồi reo lên:

“Trời ơi! Cụ Nguyễn Trãi...”

Mọi người ùa tới ngạc nhiên:

“Há? Cái gì? Cụ Nguyễn Trãi quê mình sao lại nằm ở cái thành phố toàn dân nói tiếng Tây không vậy?”

Nhưng đó là sự thật, người Mộng Lệ An gần gũi vậy mà cũng chưa biết nơi bức tượng chân dung cụ Nguyễn Trãi quê mình sừng sững đứng ở thành phố Québec cổ. Mọi người lục tục lôi máy chụp ảnh, ai cũng tươi như hoa khi bất chợt gặp được danh nhân quê nhà, giờ này đã được UNESCO công nhận Cụ là một trong những danh nhân văn hoá trên thế giới.

Chắc Nguyễn Trãi cũng không nghĩ ra có ngày cụ lưu lạc nơi đây, như bao người Việt lưu vong cũng không nghĩ nỗi sự có mặt của mình trên miền đất xa xôi này. Dưới chân bức tượng ghi tiểu sử của Cụ, cùng năm sinh năm mất rõ ràng (1380-1442). Hãnh diện biết mấy, còn nguyên nhân nào mà cụ Nguyễn Trãi được đánh giá là một nhà Văn Hoá nổi tiếng ở thành phố Québec cổ thì phải hỏi người địa phương mới rõ. Sau thì cũng được biết bức chân dung của Cụ do nhà điêu khắc Trương Chánh Trung thực hiện, và cộng đồng người Việt ở Québec đã hiến tặng cho thành phố.

Nói đến Nguyễn Trãi mà không nhắc đến tiểu sử của ông quả là điều thiếu sót, khi ông được chọn là một nhà văn hoá nổi tiếng của Việt Nam. Bài thơ nổi tiếng xem như một bài hịch mang tên “Bình Ngô Đại Cáo” đã nói lên tư tưởng bất khuất của người Việt Nam yêu nước, trước sự xâm lăng của kẻ thù phương Bắc. Chịu nhiều oan trái trong đời sống, mặc dù là một công thần nhưng Nguyễn Trãi vướng hàm oan, mãi sau này mới được xét lại thì dòng họ cả ba đời phải tru di tam tộc. Sau khi chiến tranh kết thúc, Nguyễn Trãi lui về ẩn dật ở Côn Sơn, sống cuộc đời giản dị của một kẻ sĩ có tiết tháo, người dân Việt Nam không mấy ai không biết những câu chuyện huyền thoại quanh cuộc đời của ông, bài thơ về Thị Lộ trở thành một huyền thoại văn học bí ẩn và nhiều oan khiên trong cuộc đời Nguyễn Trãi.

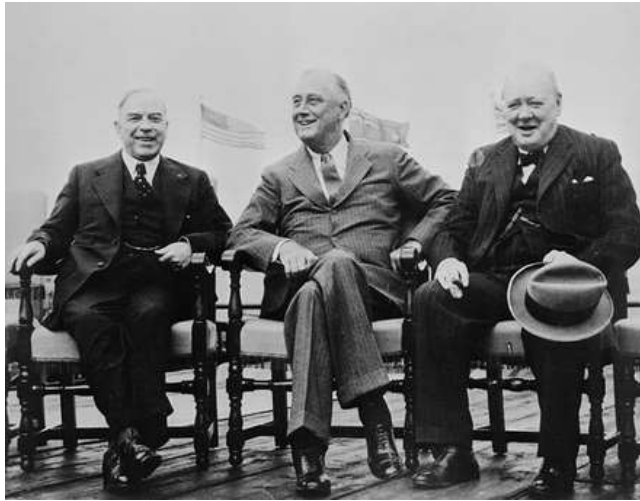
Nguyễn Trãi không chỉ là con người tuyệt vời trong lịch sử Việt Nam, ông còn là một anh hùng, một nhà thơ tâm cỡ, một nhà tư tưởng có trái tim Việt Nam rất lớn sống hết tình cho quê hương và dân tộc. Vua Lê Thánh Tông đã vinh danh ông là “Ức Trai Tâm Thượng Quang Khuê Tảo” (1), cho đến bây giờ giữa lòng thành phố Québec cổ xưa, ông lại được nhắc đến: "His heart is bright as mirror, his mind is bright as moon, and his careers as bright for good!"

Giã từ cụ Nguyễn Trãi “quê mình” để lang thang bát phố cổ Québec trong một buổi xế chiều dưới cơn mưa phùn chọt đến chọt đi. Tìm một quán ăn mang tên Việt Nam cũng không khó bao nhiêu, hoá ra nơi nào có người Việt đều mang được cái văn hoá ẩm thực của quê nhà đến với người địa phương, bao giờ cũng là món phở và cơm. Nhìn ở ngoài quán có vẻ hẹp, nhưng vào trong mới thấy cái ấm cúng qua cách bài trí rất Việt Nam của chủ nhân. Đèn lồng tròn như ánh trăng rằm, phác họa những cảnh trúc mềm lá ngọn là đã thấy được nỗi niềm của người xa quê luôn nhớ về quê cha đất tổ. Lại còn được thưởng thức nhạc Việt Nam nữa trời ạ, khiến cái buồn của một chiều nơi đất khách như thêm khắc khoải vì cái tình của quê xa phảng phất trong hồn. Cách phục vụ quán ăn Việt Nam ở đây cũng khác, đầu đuôi thật chu đáo để vui lòng khách đến, vừa lòng khách đi...

Trời lại mưa, nhỏ hạt nhưng vẫn phải che một cây dù xinh xinh, cuộc bộ dọc theo hè phố mà tưởng như một Paris lãng mạn tình tứ đi theo từng bước chân của du khách. Một thanh niên ngồi đọc sách trên bậc tam cấp của quán cà phê mang tên Paris, vài cô bé tuổi ô mai vai mang ba lô ríu rít trò chuyện, những cụm hoa nhỏ trên vỉa hè, giỏ hoa treo lủng lẳng trên cao, ở đó những khung kính cửa sổ cũng đầy hoa như đang mời gọi người phương xa ghé lại.

Thời gian không còn nhiều để khách mơn chân trên những con đường nhỏ, từ Grande Allée đi thẳng sẽ gặp con đường Saint Louis, đây là con đường chính đưa đến lâu đài nguy nga đồ sộ Frontenac thuở xưa, bây giờ là một khách sạn lớn nhất biểu tượng cho phố cổ Québec, như tháp Eiffel biểu tượng của Paris. Lâu đài này đã được xây dựng từ non một thế kỷ bởi công ty Canadian Pacific Railway. Khách sạn được khởi công từ năm 1892, do kiến trúc sư người Mỹ tên là Bruce Price (1843- 1903) thực hiện, dựa theo lối kiến trúc các lâu đài của Pháp thời kỳ Phục Hưng (Renaissance).

Từ đây đi thẳng ra một chiếc cầu dài và rộng như một con đường, dẫn ra phía sông Lawrence xuôi chảy từ Mộng Lệ An đến đây. Người Việt mình đến đâu bèn thi vị hoá cho dòng sông mang tên quê nhà đến đó, nó được biến thành Lô Giang. Đứng từ trên cầu phóng tầm mắt ra phía xa, lại thấy hiện ra một Québec mới mẻ, tươi mát như cô thiếu nữ đang tuổi vào xuân, hai thái cực khác nhau tiêu biểu cho Québec dịu dàng cổ xưa ở phía trong, mặn mà duyên dáng mới mẻ ở phía ngoài. Dường như cách một nhịp cầu nữa là nối liền Québec cổ với một hòn đảo mang tên Orléans, nơi sản xuất rau cỏ tươi xanh quanh năm cho Québec. Riêng khi mùa Đông tới, những nhà kính trồng rau xanh vẫn cung cấp cho Québec chất tươi của rau cỏ đầy đủ như những miền khác, mặc cho khí hậu khắc nghiệt của mùa Đông xứ hàn đới rớt xuống nhiều độ dưới không độ.

Mackenzie King, Franklin D. Roosevelt và Winston Churchill
tại Hội Nghị Québec lần thứ nhất

Québec còn nổi tiếng với một biến chuyển lịch sử khá quan trọng, đó là tháng 8 năm 1943, Hội nghị Québec đã diễn ra một cuộc gặp gỡ lịch sử, giữa các lãnh tụ các cường quốc như Tổng Thống Roosevelt của Mỹ, Thủ Tướng Churchill của Anh, và Thủ Tướng Mackenzie King của Canada để bàn về tình hình Âu Châu trong Thế Chiến Thứ Hai. Lang thang trên đường đi, khách càng khám phá thêm những lý thú của thành phố này, chẳng hạn khi bắt gặp rất nhiều những tu sĩ từ Paris đang lang thang ngoạn cảnh, họ đến đây để dự Đại Hội Thánh Thể Thế Giới. Thường những người hành hương mộ đạo này đi chung từng đoàn, họ đang ngắm nhìn một pho tượng nửa mặt người có cánh chim, mang tên ENVOL được dựng lên để vinh danh các tu sĩ, những người đầu tiên đã khai phá và mang lại nền văn hoá lâu đời đến thành phố Québec cổ xưa...

Homme Rivière

Phía bên kia đường có một bức tượng rất nghệ thuật, mang tên là HOMME RIVIÈRE giống như hình ảnh một người đang dùng chiếc sào dài để đẩy những khúc gỗ trên dòng sông. Thi

đúng là như thế, người dân Québec vẫn không bao giờ quên những con người đã khai phá ra thành phố mà họ đang sống, bức tượng toát ra một sắc thái riêng biệt để nói lên công việc tưởng rất là tầm thường, nhưng nếu không có họ khai phá sông ngòi và các công việc liên quan đến dòng sông, chắc giờ này Québec đã không phải là Québec.

Thế rồi sau cơn mưa trời lại sáng, một chút nắng ửng hồng nơi cuối phố cho khách nhàn du ngòi nhâm nhi ly cà phê ngắm kẻ qua người lại, người nhạc sĩ nâng cây kèn thổi một hơi dài vào không gian êm ả của buổi chiều Québec đã nhạt nắng. Dẫn bước vào những con hẻm nhỏ vắng người là thế giới của hội họa. Người họa sĩ để hồn vào khung giấy phác họa những khuôn mặt du khách đang ngây say nhìn nắng quái chiều hôm. Bức chân dung chỉ là biểu tượng kỷ niệm của một lần ghé đến, chẳng biết giống được bao nhiêu phần trăm, nhưng ít ra cũng có chút kỷ niệm đem về, mai sau xem lại cũng nhớ ra được cái không khí dễ thương của một chiều ở Québec.

Hàng cây lao xao đưa chiều về trên những vòm cong các ngôi nhà thờ cổ, sau cơn mưa vẫn giữ nguyên một nỗi buồn lặng lẽ. Hình như có tiếng chuông chiều ngân lan xa xa, khiến những con bò câu giật mình vỗ cánh. Đó là nét đẹp sâu lắng của một thành phố cổ, khiến lòng du khách chùng xuống vì lẫn trong hồi chuông lại nghe như có tiếng kinh cầu. Người bộ hành vẫn lững thững đi trong buổi chiều nhạt nắng, nghe nói khi sang thu tất cả những hàng cây chuyển qua màu vàng anh, đỏ thắm và nâu tím, những vòm cong và tượng Thánh ở nóc giáo đường càng xậm lại, không hiểu thành phố 400 tuổi còn buồn biết chừng nào...

Mọi người trở lại chỗ đậu xe, bức tượng chân dung Nguyễn Trãi hình như cũng nhập nhòa vào vòm cây xanh um phía sau, chòm râu phất phơ trên khuôn mặt bức tượng nghiêng nghiêng cái mũ cánh chuồn dường như lay động. Những giọt mưa còn đọng lại trên khuôn mặt bức chân dung đồng đen, nhìn như giọt lệ lăn dài trên gò má. Trước giờ chia biệt sao bỗng đứng buồn quá, đôi mắt kia như muốn nhắn gửi nỗi niềm của người xưa:

*“Ta thuở ấy cũng một thời lưu lạc
Nên thấu hiểu những mảnh đời trôi giạt
Đôi mắt ướt rưng rưng chiều nắng nhạt
Nhìn hàng cây dăm chiếc lá rơi rơi
Xuân, hạ, thu, đông đất khách quê người
Bởi vì đâu và vì sao nên nỗi...”*

Cỗ xe ngựa gõ lóc cóc những nhịp buồn trên lòng đường vắng, bầu trời là những mảng mây tím như màu chiếc khăn phủ la cũng mệnh mang một màu tím. Trước khi lên xe, mọi người tự nhiên giơ tay chào tạm biệt, không hiểu bức tượng ở lại một mình có buồn không, nhưng

sao người đến rồi đi buồn chi lạ!

Bức Tượng Tiên Nhân Trên Xứ Xa

Từng bước chân đưa người xa xứ
Lang thang Québec một chiều mưa
Ô hay! Trước mặt là bức tượng
Chân dung Nguyễn Trãi, thật hay đũa?

Xứ lạ phương xa đủ bốn mùa
Xuân hồng, nắng Hạ tháng ngày đưa
Thu sang, Đông tới trời băng giá
Bức tượng dài dẫu với nắng mưa

Tàng cây sũng nước trời thổi gió
Người đến nơi đây tự thuở nào?
Phải chăng đồng cảnh đời lưu lạc
Mà mắt rung buồn như ướt mưa

Hồn Việt nhớ “Bình Ngô Đại Cáo”
Những lời tâm huyết của tiên nhân
Nhớ lấy “Chí Nhân Thay Cường Bạo”
Đừng quên “Đại Nghĩa Thắng Hung Tàn”

Tượng đứng buồn hiu nhớ núi sông
Hận kẻ xâm lăng vốn ác lòng
Trách lũ quan hèn làm dân khổ
Thẹn với tiên nhân giống Lạc Hồng

Hỏi người dân Việt ở muôn phương
Có biết buồn không nếu nước non
Một ngày đầy bóng thù phương Bắc
Lan tràn trên khắp nẻo quê hương?

Bóng ngả chiều đi người ở lại
Dòng đời gặp gỡ lại chia phôi
Bức tượng tiên nhân trên xứ lạ
Nặng tình non nước mãi khôn nguôi.

Nguyễn Nhung

(Kỷ niệm lần đến thăm Québec)

(Đặc San Lâm Viên)

Chú thích:

(1) Úc Trai Tâm Thượng Quang Khuê Tảo: tâm lòng của Úc Trai sáng như sao Khuê. Trong văn hóa Đông Á và Việt Nam, sao Khuê là biểu tượng của văn chương, học thuật. Khuê Văn Các được xây dựng tại Quốc Tử Giám, trường Đại học đầu tiên của Việt Nam, mang biểu tượng này. Những bậc văn học lỗi lạc trong lịch sử được ví là sáng như sao Khuê; một trong số đó là Nguyễn Trãi, đã được Lê Thánh Tông cho tạc bia: Úc Trai Tâm Thượng Quang Khuê Tảo. (Chú thích của Đặc San Lâm Viên)

Nguồn: <http://www.dslamvien.com/2018/08/buoi-chieu-o-quebec.html>

www.vietnamvanhien.org

